

Kirchliches Verordnungs-Blatt

für die

Lavanter Diöcese.

Inhalt: 1. Nadpastirske besede avstrijskim katoličanom. — 2. Antwortschreiben des Kardinal-Staatssekretärs auf das Hirtenwort an die Katholiken Österreichs. — 3. Flüßigmachung der Kongrua für bei Kathedralkirchen angestellte geistliche Funktionäre. — 4. Pädagogisch-katechetischer Kurs in Wien. — 5. Aufruf zu einer Pilgerfahrt nach dem hl. Lande im

Frühjahre 1905. — 6. Erfolg der Sammlung für St. Hermagor. — 7. Pastoral-konferenzfragen für das Jahr 1905. — 8. Theologische Fragen für das Jahr 1905. — 9. Pfarrkonferenzprüfungen im Jahre 1905. — 10. Die hl. Ole. — 11. Diöcesan Nachrichten.

1.

Nadpastirske besede avstrijskim katoličanom.

Žalostni dogodki, ki so se pripetili po raznih krajih našega cesarstva, silijo letošnje jesen na konferenci zbrane nadpastirje, da povzdignejo svoj glas ter ljubljnim vernikom živo pred oči postavijo katoliška načela, po katerih je treba presojati in obravnavati narodnostno vprašanje, ki dandanes tako hudo razburja duhove.

Neposreden povod, da se je razvilo to vprašanje, je bila namera prvega francoskega cesarja, vso Evropo podvreči koristim Francije, kar je naravno vzbudilo odpor drugih narodov, ki so istotako poudarjali svojo veličino in svojo vrednost. Po raznih državah razkropljeni narodi so začeli hrepeneti po enotni državi, v skupni državi spojeni narodi pa so zahtevali vedno odločnejše, da se v polni meri upošteva njih samolastni značaj v jeziku in običaju, v omiki in napredku.

Vendar pa to vprašanje, ki zdaj tako globoko sega in mogočno razburja duhove, ni novo. Samaritanka ob Jakopovem studencu je rekla božjemu Vzveličarju, ki jo je prosil za požirek vode: Kako ti, ker si Jud, mene piti prosiš, kisem samarijanska žena? Zakaj, Judje se ne pečajo s Samarijani. (Jan. 4, 9). In ravno to velikansko odtujenje med Judi in Samarijani, ki prav nič ni poznalo božje zapovedi o ljubezni do bližnjega, je porabil božji Učenik, ko je nepriemerljivo krasno razlagal pojem prave ljubezni do bližnjega. Prekrasna prilika o usmiljenem Samarijanu, ki je svojemu nerojaku izkazal tako veliko delo ljubezni, naj bi se v naših dneh, ko strast in strankarstvo razjedata človeško družbo, prav globoko vtisnila v srea, zlasti naj se zvesto izpolnjuje opomin, ki ga je izrekel božji Vzveličar ob koncu znamenite prilike: Pojdi in stori tudi ti tako. (Luk. 10, 37).

Najstarejša knjiga svetega Pisma, Geneza, navaja vzroke, zakaj so nastali razni jeziki: Prebivavci dežele Senaar so namreč hoteli na nepristojen način povzdigniti in povišati svoje ime. In Gospod je rekel: Glej, le

en narod je, in vsi le en jezik govoré, in to so začeli delati, in ne bodo odstopili od sklepa, dokler ga v dejanje ne izpolnijo; zatoorej pridite, stopimo doli, in zmešajmo jim ta jezik, da drug drugega ne bodo razumeli. In tako jih je Gospod iz tistega kraja po vsi zemlji razkropil. (Gen. 11, 6—9). To preprosto poročilo svetega Pisma popolnoma potrjuje ta zgodovina in jezikoslovje. Zgodovina nam pripoveduje, kako so Kušiti prvi izkušali ob Evfratu ustanoviti državo. Razvaline starega Babilona in Niniv, ki so jih odkrili, pa jasno pričajo, da je svetopisemsko poročilo popolnoma resnično in gotovo.

Bil je torej sklep božji, da so se ločili narodi po različnosti jezikov. Ta razlika pa naj bi ne bila vzrok odtujenju, mržnji in medsebojnemu sovraštvu. Delo odrešenja, ki ga je izvršil včlovečeni Bog Jezus Kristus, naj bi nekdanja ločena ljudstva zopet zblížalo v edinosti vere in v edinosti ljubezni. Skupni namen je spoznanje božje in ljubezen božja ter iz obeh izvirajoče blagodejno veselje. Ta dejanja nas združujejo z Bogom tako, da je on v nas in mi v njem. Jagnje je bilo umorjeno in nas je Bogu odrešilo s svojo krvjo iz slehernega rodu in jezika in ljudstva in naroda in nas je storilo našemu Bogu kraljevstvo. (Skriv. razod. 5, 9. 10).

Kristus Gospod je s svojim včlovečenjem in z vsem svojim delom odrešenja odstranil steno, to je sovraštvo, ki je ločilo Jude in pagane ter narode sploh. Zdaj so vsi udje kraljevstva Kristusovega, vsi so združeni v veliki božji družini, kakor se glasi v listu do Efežanov: Kristus je naš mir, kateri je iz obeh eno storil in je podrl srednjo steno pregraje, sovraštvo po svojem mesu, in je postavil povelj z nauki ovrgeti, da je iz dveh stvaril po sebi enega novega človeka in mir storil in da je oba v

enem telesu z Bogom spravil po križu, ker je umoril sovraštvo sam po sebi. In ko je prišel, je oznanjeval mir vam, kateri ste bili daleč, in mir njim, kateri so bili blizu, ker po njem imava oba v enem Duhu pristop k Očetu. (Efež. 2, 14—18).

Jezikovni čudež, ki se je dogodil prvi binkoštni praznik, je imel očitno namen pokazati, da naj ljudi, katere je ločil greh, milost sv. Duha, ta najdražji dar odrešenja, zopet združi v eni katoliški Cerkvi, ki je kraljevstvo božje na zemlji. In res, potrebno je bilo, da je med človeštvo, ločeno po jezikih, na ta način posegla božja previdnost. Kajti razlika jezikov odtuja in loči človeka od človeka. Če se srečajo ljudje, ki so različnega jezika in si zato ne morejo razodeti, kar čutijo, potem pač prav malo pomaga k združitvi, da so iste narave. Ker tedaj razlika v jezikih tako strogo loči, in ker katoliški kristjani vidimo, kako strastno je vrvenje med različno govorečimi narodi in ljudstvi, moramo pač, ko presojamo in obravnavamo narodnostno vprašanje, imeti nepremično pred očmi prava načela o tej zadevi.

Krščansko ljudstvo Avstrije naj se neomajno in trdno drži svete Cerkve, ki po edinosti svete vere in po občestvu ljubezni vabi, pa tudi resnično vodi k pravi edinosti, k enakopravnosti in k pravemu bratstvu. Edinosti vere nasprotuje brezbožno prizadevanje onih, ki hočejo avstrijske katoličane odtrgati od Rima, središča krščanske edinosti. Pred temi svarimo ponovno z vso odločnostjo. Veličastnosti svete vere pa nasprotujejo tudi obžalovanja vredni poizkusi onih, ki se trudijo, da bi Bogu odtujeno vedo v preprosti, domači obliki razširili med ljudstvom in tako uničili edinozveličavno vero v Kristusa. Načelo, da je treba lastno narodnost povzdigniti brez ozira na ljubezen in pravičnost, ki smo jo dolžni sosedu, naravnost nasprotuje vseobsežni krščanski ljubezni.

Krščansko ljudstvo Avstrije edini nadalje zvesto izpolnjevanje zapovedi njega, ki se je sam imenoval kralja, seveda v nadnaravnem kraljevstvu: Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega. Katoliško ljudstvo Avstrije daje Bogu, kar je božjega, oziroma, kar gre njegovemu namestniku na zemlji, prav tako pa daje tudi svojemu cesarju, kar je cesarjevega. Prvi rimski papež, sv. Peter, živo opominja v svoji prvi okrožnici vernike k strahu božjemu in k spoštovanju do kralja: Bog a se bojte, kralja častite! (I. Petr. 2, 17). In slavljani apostol narodov, sv. Pavel, je zapovedal pokorščino do obstoječih oblasti v klasičnem 13. poglavju svojega prekrasnega pisma do Rimljanov. To poglavje je državni oblasti in vsled tega mirnemu razvitku človeštva več koristilo, kakor vse modroslovnje in učene razprave o državi in njenih pravicah od najstarejših do najnovejših pravoslovcev. Vsak človek

bodi višji oblasti podložen; ninamreč oblasti od drugod, kakor od Boga; katere pa so, so od Boga postavljene. Kateri se tedaj oblasti ustavlja, se božji volji ustavlja. Kateri se pa ustavljajo, sami sebi pogubljenje nakopavajo... Zatorej morate podložni biti, ne samo zavoljo strahovanja, ampak tudi zavoljo vesti. (Rimlj. 13, 1—5).

Ta opomin drugega prvaka apostolov oznanjuje vero v božji izvir predstojniške oblasti, osvetljuje in razlaga vzvišeni naslov: cesar po božji milosti. Tega apostolskega nauka se morajo katoliški kristjani tem močnejše in tem zvestejše držati, čim bolj se trudijo oblasti teme, da bi zakrile blesk, ki sije iz božjih besed na cesarsko krono. Da, to svojo vero v od Boga postavljeno oblast, cerkveno in posvetno, hočemo vedno izvrševati v besedi in dejanju, kakor tudi v zvesti vdanosti do naše prirojene, presvetle dinastije, katere poglavar, cesar Franc Jožef I., je trdna vez, ki nerazdružno spaja po jeziku, običajih in zgodovini mnogolične sestavine velike države, jih ščiti in brani ter jim zagotavlja prosti razvoj-njih samolastnega značaja. Njih Veličanstvo, ki deluje po pomenljivem reku *Viribus unitis*, je izgovoril nekoč pomembno besedo: Avstrija mora biti zavetiščee vseh narodov, ter se je izrazil prav zaupljivo: Naj govore narodi te velike države katerikoli jezik, zaupam, da se bodo vsi priznali in izkazali zveste sinove skupne domovine.

Zares, po vsi pravici je poudarjal papež Leon XIII. nesmrtnega spomina v svojem nagovoru, ki ga je govoril avstrijskim romarjem 16. aprila 1888, da imajo Avstrijci vzrokov dovolj, z vdanostjo do papeža v svojih sreih vezati tudi ljubezen do svojega prevzvišenega cesarja. To hoče tudi Cerkev, ki nalaga svojim otrokom strogo dolžnost, da so pokorni in vdani vladarjem, in v sedanjih časih hoče Cerkev prav tako vzglednih katoličanov, kakor najboljših državljanov in popolnoma zvestih podložnikov.

Tako naj torej Avstrijce vedno družijo požrtvovalna ljubezen do domovine in neomahljiva zvestoba ter voljna pokorščina do očeta domovine, do od Boga postavljenega vladarja. Razni narodi naj so kot sodržavljanji iste države, kot udje velike enote, staročastitljive, pa nikdar se starajoče habsburške monarhije, v tesni zvezi med seboj in naj postopajo vzajemno ter naj združeni povspešujejo krščansko omiko in krščanski napredek, ter naj skupno utrjujejo in krepijo veliko cesarstvo, ki je v srečev Evrope delo božje previdnosti. Kralj kraljev, vladar vladarjev je združil v živo celoto to mnogonarodno in mnogojezično cesarstvo.

In zato naj človek ne loči, kar je Bog združil. Zato pa bo tudi prenehal in mora prenehati nesrečni prepir med izredno nadarjenimi narodi Avstrije. Vsi ple

meniti domoljubi — in kateri Avstrijec bi ne hotel biti to — naj si sežejo v roke, in pokoj in mir, pa tudi sreča in blagoslov se bota naselila po vseh pokrajinah države.

Pravi trajni mir je sad krščanske pravičnosti in ljubezni. Ti dve čednosti naj torej vodita avstrijske narode, naj uravnavata njih dejanje in nehanje, naj urejata njih medsebojno razmerje. Vsakega odkritosrčnega domoljuba najodličnejša naloga mora biti, da si prizadeva oblažiti narodna nasprotja in da z vsemi močmi dela na to, da bodo narodi prebivali mirno in prijateljsko, zadovoljno in veselo drug poleg drugega. Narodi so pač tu in imajo pravico do obstanka, zato se naj ne ločijo, temveč združujejo v očetovski hiši ljubljene Avstrije.

Od kod neki prihaja zoprni razpor in nizkotni prepir? Dobromisleči meščan in pošteni kmet ga vendar ne marata, pa usiljujejo njima ga, neusmiljeno njima ga nalagajo kakor da bi nevidne sile delovale s svojimi pogubonosnimi močmi. Blaginja Cerkev, blagor države, korist vladarske hiše, sreča podložnikov, da, veličina, sreča in sijaj Avstrije je odvisen od tega, da so raznolične narodnosti složne med seboj, ali bolje rečeno, da stranke, ki te narodnosti v javnosti zastopajo, med seboj mirno shajajo, da se med seboj sporazumejo in druga drugi dobro želijo.

Nikdar bi torej ne smelo priti do javnih strastnih nastopov; zastopniki narodov ene države bi se nikdar ne smeli sovražiti, ne smeli bi se zaničevati, ker so izbrani iz vseh narodov in bi se morali temu primerno medsebojno spoštovati.

In ta neobhodno potrebna medsebojna dobrohotnost bi se takoj pokazala, če bi bili vsi prešinjeni s krščanskim duhom, če bi vsi katoliško in potem avstrijsko in narodno mislili, čutili, govorili in delali. Pri takem mišljenju bi bil boj med avstrijskimi narodi in ljudstvi le plemenito tekmovanje za visoke in najvišje smotre, za svete in najsvetejše dobrine, za palmo krščanske omike in civilizacije.

Kaj, ali naj pogubonosni razpor neprestano divja med vrlo razvitimi narodi prekrasne veldržave? Ali naj bo krščanstvo že skoro dvetisoč let zastonj razširjeno po Evropi, pred vsem po osrednji Evropi? Ali naj narodov nikdar več ne oživi duh prave ljubezni do bližnjega in duh pravičnosti, ki bi uravnal njih medsebojno razmerje ter jih nagibal k skupnemu povspesjevanju plemenitih namenov in smotrov?

„Razlika narodov po jeziku, šegah in običajih te melji v božjem sklepu, in njih medsebojno tekmovanje naj bi povspesjevalo razvoj in napredek človeštva. Zato je pa tudi popolnoma opravičena terjatev, da se branijo in varujejo te narodnostne posebnosti. Toda ta terjatev mora imeti za podlago državno edinost in mora spoštovati pogoje, brez katerih ne more obstati skupna domovina. Moč Avstrije in njena svetovna veljava je odvisna od mirne združitve avstrijskih narodov, od zaupne prijateljske po-

ravnave njih medsebojnih razmer.“ (Pastirski list avstrijskih škofov z dne 15. februarja 1891).

Treba je le krščanske prizanesljivosti, da zavlada zopet mir med prebivavci Avstrije. Avstrijski narodi naj se le svobodno razvijajo in naj drug drugega podpirajo, da dosežejo krščansko omiko in hité za krščanskim napredkom. To edino koristi in služi vsej celokupnosti. Razlika narodnostij daje pred vsem poseben značaj Avstriji, temu prekrasnemu mozaiku, v katerem se vsi posamezni deli složno vjemajo in strinjajo, zato pa tudi nobeden del ne sme trpeti škode, sicer trpi celota. Ker je vse vladajoča božja previdnost hotela, da prebiva po deželah habsburške monarhije več narodov, zato imajo narodi ostro dolžnost, da kot sosedje mirno živé in drug drugega podpirajo, nikakor pa se ne smejo prepirati ter slabiti. Iz tega izvira dalje za vsakega Avstrijca neodvračljiva dolžnost, da se trudi poravnati vsako nesporazumljenje, naj se pojavi kjerkoli in kakorkoli, in da blaži in odstranjuje vstajajoča nasprotstva. Katoliška Avstrija je podobna katoliški Cerkvi. Katoliška Cerkev je namenjena za vse narode sveta in jemlje vse narode v svojo materino skrb, slično imajo tudi razni narodi v Avstriji svojo očetovsko hišo in krepko obrambo.

Avstrijski državljani naj izvršujejo čednost krščanske miroljubnosti, zvesti opominu apostola narodov: *Kar je na vas, imejte mir z vsemi ljudmi.* (Rimlj. 12, 18). Po naziranju katoliške Cerkev so posamezni narodi s svojimi posebnostimi delo božje previdnosti in imajo zato tudi pravico do obstanka. Cerkev ne sovraži nobenega naroda in ne daje nobenemu prednosti, pač pa zametava pagansko razdeljenost in ločenost narodov. Cerkev ceni in spoštuje ljubezen in vdanost do lastne narodnosti, ona ceni in spoštuje jezik, pravice in posebnosti vsake narodnosti, odločno pa mora cerkev obsojati, ako se ta ljubezen in vdanost prevrže v krivičnost nasproti drugim in v strastno sovražnje vsakega tujega narodnostnega značaja. Tu velja beseda Gospodova: *Karti nečeš, da ti drugi storé, tudi ti drugim ne stori.* Ako sta omika in zgodovinski razvoj povzročila, da kak narod sam po sebi visoko stoji, še to ni vzrok, da bi tak narod druge stiskal in jim branil, povspeti se do istih dobrin.

Nacionalizem, ki se ne meni za Boga in za pravičnost, je nekrščanski in je najnevarnejše netilo k upor. Nek asirski kralj je svojim vojvodom odkril svojo nakano, da bi vso zemljo svoji oblasti podvrget. (Judit 2, 3). Absolutni nacionalizem oznanja le neredno samoljubje, izključuje vsako zvezo s pristaši druge narodnosti ter je poln sovraštva do njih, on seje in goji neslogo med državljani, krši pravice drugih narodov, ter trga celo vez, ki veže narod s Cerkvijo, postavljeno od Boga.

Krščansko prebivavstvo Avstrije tvorijo razni narodi, v posameznih narodih so pa zopet razne smeri, ker razni

ljudje razno umevajo javno življenje in načela, po katerih treba to življenje uravnati. To dejstvo jasno kaže, da so nasprotja med krščanskim ljudstvom mogoča. Ta nasprotja pa se ne smejo obsojati, dokler vladajo življenje krščanskega ljudstva večne resnice o odgovornosti pred Bogom in o ljubezni do bližnjega, katere ne sme oškodovati samoljubje, in dokler večja ali manjša dobičkaželjnost in prevara ne povzročujeta teh nasprotij. Po besedah sv. Pavla ni kraljevstvo božje jed in pijača, ampak pravičnost in mir in veselje v svetem Duhu. (Rimlj. 14, 17).

Kaj čuda torej, da je papež Leon XIII. katoličane tako pogosto in tako krepko opominjal, da naj bodo v bistvenih rečeh edini, ter da si je tako srčno želel katoliške organizacije, to je, da bi se združili katoličani v društvih in zvezah, osnovanih na verski podlagi, ter tako delali v dosego verskega cilja in smotra. V okrožnici Cum multa z dne 8. decembra 1882 piše: „Da ne bo duševne edinosti vernikov rušilo nasprotujoče si prizadevanje strank, jim mora biti vedno pred očmi namen društev, ki se imenujejo katoliška, in duhovi se naj bavijo pri posvetovanjih izključno in edinole s tem namenom; sicer bi kaj lahko vzbudili sum, da iščejo strankarstvo. Pomnijo naj izrek sv. Pavla: Katerikoli ste v Kristusu krščeni, ste Kristusa oblekli. Tukaj ni Jud, ne Grk, ni suženj, ne prost: zakaj vi vsi ste eno v Kristusu Jezusu“.

Da se ohrani dobrodejna edinstvo in sloga, se ne smejo mešati verske in posvetne zadeve, pa tudi ne smejo veljati kot enakovredne. Katoličani morajo gledati na to, da vlada edinstvo v verskih in npravnih zadevah ter v rečeh cerkvene discipline ali rednosti, kar je pa le mogoče, ako so verniki pokorni svojemu škofu, ki je položen rimskemu papežu. V čisto posvetnih zadevah naj vlada prostost, v vsem pa naj zapoveduje ljubezen. Modrega zatajevanja je pred vsem treba voditeljem strank. Verske zadeve imajo prednost pred svetnimi, nikakor pa posvetne pred verskimi.

Zlasti katoliškega dušnega pastirja naj pri narodnostnih prepirih vodi krščanska previdnost in zatajevanje. V dušnem pastirstvu naj se ozira na krajevni jezik, kakor ukazuje sveti tridentinski zbor. (Sess. 24. cap. 7. de re-

formatione). Ako se vname prepir glede cerkvenega jezika, naj uvažuje, da je papež Leon XIII. v svojem pismu do kardinalvikarja z dne 20. maja 1885 imenoval in določil latinski jezik kot „comes et administer religionis catholicae Occidente toto“. Pri vseh svojih delih in opravilih naj ne pozabi na pravico svojega škofa, ki sme dajati navodila in more tudi zahtevati, da se njegov glas, kedar ga povzdigne, posluša in izpolnjuje, kar je Leon XIII. v svoji merodajni okrožnici „Sapientiae christianae“ z dne 10. januarja 1890 duhovnikom prav posebno na srce položil.

Če je pa duhovnik v resnici previden in se res na plemenit način trudi, pa mu vendar narodnostni predsodki od te ali one strani stavijo zapreke ter mu delajo težave pri izvrševanju dušnega pastirstva, naj mu bo vzgled tudi v tem oziru božji Vzveličar, ki je postavil Samarijanom v priliki o usmiljenem Samarijanu prekrasen spomenik, vključ temu pa od njih ni bil niti sprejet, radi česar so njegovi učenci hoteli ogenj priklicati nad nehvaležno mesto. Toda božji Učenik je očital svojim učencem nepremišljeno gorečnost, rekoč: Ne veste, katerega duha ste. (Luk. 9, 55). Katoliški duhovnik naj ostane krotek in ponižen, če mu tudi ugovarjajo; premaguje naj se ter naj ohrani krščansko ravnodušnost. Kdor samega sebe premaga, premaga prav lahko tudi vse druge ovire.

Naj torej avstrijska ljudstva edini ljubezen do altarja in prestola, do Cerkev in domovine, do papeža in cesarja; naj jih edini ljubezen do Pija X., ki sveto Cerkev, to ves svet obsegajoče kraljevstvo, srečno in slavno vlada po globokomnem geslu: „Omnia instaurare in Christo“, in ljubezen do cesarja Franca Jožefa I., čigar milo žezlo že nad polstoletja blagodejno vodi našo ljubljeno Avstrijo!

Vsemogočni, po katerem kralji kraljujejo, poglavarji zapovedujejo in mogočni pravico določajo (Preg. 8, 15. 16), ohrani našega svetega očeta, čuvaj našega vladarja in njegovo presvetlo vladarsko hišo, koje grb krasi dvoglavi orel s križem in z mečem, blagoslovi vso cesarsko in kraljevo državo in njene prebivavce, ki naj hrepenijo po skupni domovini v nebeškem kraljevstvu, kakor jih zdaj na zemlji družijo ena in ista domovina.

Dunaj, na praznik sv. Leopolda, dne 15. novembra 1904.

Škofovski odbor.

2.

Antwortschreiben des Kardinal-Staatssekretärs auf das Hirtenwort an die Katholiken Österreichs.

Se. Eminenz Kardinal Fürstbischof Dr. Gruscha hat als Präses der Bischofskonferenz ein Exemplar des „Hirtenwortes“, welches das bischöfliche Komitee am 15. November 1904 an die Katholiken Österreichs gerichtet hat, durch Se. Eminenz

Kardinal-Staatssekretär Merry del Val dem Heiligen Vater unterbreitet. Schon unter dem 21. November 1904 ist von Rom folgendes Schreiben an Se. Eminenz Kardinal Gruscha eingelangt:

EMINENTISSIME AC REVERENDISSIME DOMINE!
MI OBSERVANDISSIME!

Pastoralis epistolae exemplar, quam sacri Austriaci pastores peractis episcopalibus Conferentiis ad fideles derunt, Beatissimo Patri tradere curavi. Laetabile Pontifici accidit pastoralis conventus habiti nuntium, et perutile eiusdem documentum, quo ipsi episcopi consilia simul collata et decreta christiano populo palam reddere studuerunt. Ut vero melius quae pro dominici gregis utilitate sunt proposita, sint opere implenda, Sanctitas Sua, coelestium munerum auspicem Apostolicam Benedictionem

libenti animo impertit singulis episcopis, qui in eisdem conferentiis adstiterunt.

Interim Eminentiae Vestrae manus humillime de-
osculans, summae meae venerationis sensa profiteor
quibus sum

Eminentiae Vestrae

Humillimus et addictissimus vere famulus

R. Card. Merry del Val m. p.

Romae, 21 Novembris 1904.

Emmo ac Rmno Domino Cardinali Antonio Grusch a
Archiep. Viennen. Vienna.

3.

Flüssigmachung der Kongrua für bei Kathedralkirchen angestellte geistliche Funktionäre.

Die hochlöbliche k. k. Statthalterei in Graz hat mit dem Erlasse vom 22. Dezember 1904, Bl. 54.947, Nachstehendes anher zur Kenntnis gebracht:

„Mit der Ministerial-Verordnung vom 14. Jänner 1904, R.-G.-Bl. Nr. 7 (Kirchl. Verord.-Blatt für die Lavanter Diözese, 1904, III, Abj. 21), ist bestimmt worden, daß selbständigen Seelsorgern, Hilfspriestern und Provisoren erledigter Pfründen, welche im Genusse einer Dotationsergänzung (eines Provisorengehaltes) aus dem Religionsfonde stehen, diese Bezüge vom 1. März 1904 angefangen im vorhinein in monatlichen Raten flüssig zu machen sind.

Das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 18. November 1904 B. 40.236 angeordnet, daß auch den katholischen Erzbischöfen und Bischöfen sowie den übrigen bei den Kathedralkirchen in Verwendung

stehenden geistlichen Funktionären, wie zum Beispiel Chorvikaren, Dompredigern, Zeremoniären etc., welche im Genusse einer Dotation (Dotationsergänzung) aus dem Religionsfonde stehen, diese Bezüge künftig, und zwar vom 1. Jänner 1905 angefangen in monatlichen Raten im vorhinein flüssig zu machen sind.

In dem gesetzlichen Anfangs- und Endtermine des Anspruches auf diese Bezüge tritt durch diese Änderung der Bezugsmodalitäten keine Neuerung ein.

Auch im übrigen haben die Bestimmungen der Ministerial-Verordnung vom 14. Jänner 1904, R.-G.-Bl. Nr. 7, sinngemässe Anwendung zu finden.“

Wird dem hochw. Diözesanklerus zur Benehmungswissenschaft mitgeteilt.

4.

Pädagogisch-katechetischer Kurs in Wien.

Wie die österreichische Leogessellschaft in Wien unter dem 18. Dezember 1904, G.-B. 12, anher mitgeteilt hat, plant dieselbe die Veranstaltung eines pädagogisch-katechetischen Kurses in Wien. Durch diesen soll den Teilnehmern Gelegenheit geboten werden, ihr Wissen und Können besonders in methodischer Hinsicht zu vertiefen und zu erweitern, neue Anregungen sollen geboten und die Religionslehrer aller Stufen mit den Errungenschaften und Leistungen auf diesem weitverzweigten Gebiete, sowie mit den diesbezüglichen Einrichtungen der Großstadt näher bekannt gemacht werden. Mit den Vorberatungen wurde ein eigenes Komitee von Fachleuten betraut. Dieses Komitee hat auch bei den Behörden Schritte eingeleitet, um die notwendig werdende kurze Beurlaubung der Teilnehmer im Prinzip zu ermöglichen, so daß denselben im Falle des Ansuchens keine Schwierigkeiten gemacht werden.

Die Abhaltung des Kurses in Wien ist auf die Dauer von 14 Tagen berechnet und wird auf die Zeit vom 13. bis 25. Februar 1905 angesetzt.

Der Kurs selbst ist in drei Gruppen eingeteilt: 1. Allgemeine pädagogisch-katechetische Themata (17 Vorträge, 1 Lehrprobe, 1 Anstaltsbesuch); 2. Mittelschulen (11 Vorträge, 1 Anstaltsbesuch, 1 Lehrprobe); 3. Volks- und Bürgerschulen (11 Vorträge und 2 Lehrproben). Die Verteilung dieser Vorträge, Anstaltsbesuche, Lehrproben etc. auf die 14 Tage wird in der Weise erfolgen, daß die speziellen Themen der Gruppe „Mittelschulen“ für die erste, die speziellen Themen der Gruppe „Volks- und Bürgerschulen“ für die zweite Woche angesetzt werden.

Die Gebühr für den ganzen Kurs beträgt 6 K; es

werden auch Wochenkarten zu 4 K und Karten zu Einzelpforträgen zum Preise von 50 h ausgegeben.

Jenen Teilnehmern, welche nicht ohnehin schon infolge ihrer Anstellung an staatlichen Lehranstalten eine Fahrpreisermäßigung genießen, steht über spezielles Ansuchen, welches vom Leiter derjenigen Anstalt, an welcher sie wirken, zu bestätigen ist, das Recht der fallweisen Fahrbegünstigung zu.

Um die Kassagebahrung zu erleichtern, trat das Komitee zur Postsparkasse Nr. 883.404 bei, auf welche Nummer nicht

nur mittels Erlagscheines, sondern auch mittels Postanweisung Einlagen gemacht werden können. Das Komitee bittet dringend, sich ausschließlich dieser Zahlungsweise bedienen zu wollen.

Anmeldungen zur Teilnahme können schon jetzt gemacht werden; diese und andere Mitteilungen, Anfragen etc. sind an das Sekretariat, Rob. Perkmann, Wien, XIX/1, Vorsojergasse 3, zu richten.

5.

Aufruf zu einer Pilgerfahrt nach dem Heiligen Lande im Frühjahr 1905.

Das löbliche Jerusalem-Pilger-Komitee in Wien ist mit dem Schreiben vom 15. November 1904 um Veröffentlichung seiner nachstehenden Einladung zu einer Pilgerfahrt nach Jerusalem und um oberhirtliche Empfehlung dieses Unternehmens bittlich geworden. Da die katholische Kirche diese Wallfahrten seit jeher besonders beschützt und mit den reichlichsten Gnaden bedacht hat, wird obigem Ansinnen mit aller Bereitwilligkeit willfahrt. Der betreffende **Aufruf** lautet:

Seitdem der göttliche Heiland auf Erden wandelte, in Galiläa und Judäa predigte und Wunder wirkte, auf Golgatha den Erlösungstod für uns starb und am dritten Tage glorreich aus dem Grabe erstand, folgten die gläubigen Christen verehrungsvoll seinen Spuren, besuchten sie von Andacht durchdrungen, die heiligen Orte, die durch sein Wirken, Leiden und Sterben sowie durch seinen Triumph geweiht sind für alle Zeiten. Unvertilgbar ist die Sehnsucht in aller Herzen, das heil. Land besuchen zu können und glücklich wurden jene von jeher gepriesen, denen das Glück zuteil wurde, eine solche Pilgerfahrt unternehmen zu können. Tausende und Tausende von frommen Pilgern zogen seit den ersten Jahrhunderten der christlichen Kirche bis zu unseren Tagen nach dem Morgenlande, um jene ehrwürdigen Stätten zu sehen, in Bethlehem, Nazareth und Jerusalem beten zu können. Wir haben eine Unzahl von historischen Zeugnissen von derartigen Wallfahrten. Seit dem Pilger von Bordeaux wanderten die Großen dieser Erde wie arme und unansehnliche Leute dahin, von der gleichen Sehnsucht erfüllt, voll heiliger Begeisterung, keine Gefahren, keine Anstrengungen scheuend. In den Zeiten der Kreuzzüge erfaßte der Schmerz, die heiligen Orte in den Händen der Ungläubigen zu wissen, die ganze Christenheit und führte jahrhundertlang blutige Kriege herbei. Die Kreuzzüge erscheinen wie eine ununterbrochene Wallfahrt der christlichen Völker ins heilige Land. Wir lesen später von einem Herzog aus Österreich, Albrecht IV., der unter unsäglichen Gefahren ins heil. Land pilgerte und deshalb das „Weltwunder“ genannt wurde. In früheren Zeiten war eine solche Pilgerfahrt allerdings beschwerlicher als jetzt; je mehr die Verkehrsmittel

vervollkommen wurden, um so leichter war die Reise. Heutzutage stehen uns Dampfer und Eisenbahnen zu Gebote und im heiligen Lande selbst sind schon Bahnen gebaut, welche streckenweise die Pilger befördern. Doch hat sich noch vielfach die patriarchalische Art zu reisen erhalten und dies bildet für die nervösen, verwöhnten Europäer eine Art von besonderem Reiz, erfrischt und interessiert sie. Zelte, Kameele, Saumtiere ersetzen hier und da noch die modernen Hotels, Equipagen und Eisenbahnen. Dazu das eigentümliche, orientalische Leben, durch welches der Reisende in eine fremde Welt versetzt wird, welche geeignet ist, ihn zu fesseln, seinen Geist mit neuen Bildern zu nähren und ihn zum Nachdenken zu bringen. Abgesehen von dem Hauptzweck seiner Pilgerfahrt lernt der Reisende auch fremde Länder und Sitten aus eigener Anschauung kennen und bereichert so seine Kenntnisse. Kehrt er glücklich nach Hause zurück, so hat er viel Neues gesehen, vieles gelernt und außerdem eine Fülle von Erinnerungen gewonnen, die ihm unvergeßlich bleiben sein ganzes Leben lang. Er hat seiner Seele einen unvergänglichen Schatz von Erfahrungen zugeführt und sein Herz mit Begeisterung und heiliger Freude erfüllt, die sich seiner an jenen Orten bemächtigte an denen sich das größte und erhabenste Ereignis der Weltgeschichte zutrug.

Die Gefertigten schmeicheln sich daher, den besonderen Dank derjenigen zu verdienen, welche eine Pilgerfahrt ins heilige Land machen wollen. Und zwar soll es nicht die gewöhnliche, schon öfter von Pilgerzügen durchgeführte, auf das Notwendigste beschränkte Fahrt sein, welche mit Jerusalem und Bethlehem sich begnügen muß, sondern eine größere Reise, welche nicht nur die genannten, sondern auch noch die heil. Orte von Galiläa umfaßt und in möglichst kurzer Zeit und mit mäßigen Kosten die Teilnehmer auf den alten, denkwürdigen Wegen der Kreuzfahrer durch Ungarn über Konstantinopel, durch die griechische Inselwelt nach dem heiligen Lande bringt. Ein solches Programm ist geeignet, große Begeisterung zu erwecken und wenn die Ausführung glückt, so ist damit etwas Großes und Anerkennenswertes geleistet. Zu

diesem Zwecke wurden von seite der Mitglieder des Komitees alle möglichen Anstrengungen gemacht, um den Pilgern jeden möglichen Komfort, jede Erleichterung und jede denkbare Garantie für das Gelingen der Fahrt zu sichern. Die ergebnisfesten Gefertigten dürfen auf mehrere Rom- und Lourdespilgerzüge, Jerusalem- und Orientreisen hinweisen, durch welche sie die vollste Zufriedenheit aller Teilnehmer erlangt haben. Damit der Pilgerzug das ist, was er sein soll, wird nicht nur für die materiellen Bedürfnisse der Reisenden in bester Weise gesorgt sein, es wird auch eine geistliche Leitung nicht fehlen, so daß, wo immer möglich, Gottesdienst und gemeinsame Andachtsübungen gehalten werden können. So denken wir einen Pilgerzug zustande zu bringen, der allen, die sich demselben anschließen, eine schöne Erinnerung für ihr ganzes Leben bilden soll.

Die Anzahl der Teilnehmer wird eine beschränkte sein, so daß sich alle zusammen wie in einer großen Familie fühlen können und jeder einzelne sowohl von der geistlichen als von der technischen Leitung mehr berücksichtigt werden kann, als dies bei einem großen Zuge möglich ist.

Alles Nähere enthält das beigeflossene Programm und bitten wir nun, sich ja rechtzeitig zu melden und uns mit Vertrauen entgegen zu kommen.

Glück auf! Zur Reise ins Morgenland! Zur Pilgerfahrt nach Palästina!

Wien, am 17. Oktober 1904.

Msgr. Dr. Karl B. Landsteiner

Hausprälat Sr. päpstl. Heiligkeit inful. Propst von Nikolsburg und mähr. Landesprälat, Komthur des Ordens vom hl. Grabe und Besitzer a. h. Orden sowie der großen gold. Salvator-Medaille etc., geistlicher Leiter.

Stephan Volla

k. u. k. Artillerie-Leutnant a. D., technischer Leiter.

Joh. Mechtler

Pfarrer von St. Florian in Wien. Kassier.

Die Anmeldung zur Teilnahme soll spätestens bis 25. Jänner 1905 erfolgen, da die Abfahrt bereits anfangs März 1905 stattfinden soll. Für diese Pilgerfahrt wurde nachstehende Reiseroute gewählt: Wien, über Budapest — Belgrad nach Sophia (1 Tag) — Konstantinopel (2 1/2 Tage) — Smyrna — Beirut — Damaskus (1 1/2 Tage) — Baalbek (1/2 Tag) — Haifa. Von hier 6—7 Tage Landreise über Nazareth — Tiberias — Nablus nach Jerusalem (5 Tage). Die Rückreise erfolgt über Kairo (4 Tage) — Neapel (1 Tag) — Rom (1 Tag, Audienz bei Sr. Heiligkeit) nach Wien. Die Beförderung der Teilnehmer erfolgt mit fahrplanmäßigen Schnellzügen und Eildampfern, weshalb auch die Anzahl der Teilnehmer beschränkt ist. Die Preise betragen in der I. Klasse K 1600.—, II. Klasse K 1275.—, III. Klasse K 660.— für Fahrt und Verpflegung. Reisedauer 40 Tage. Auskünfte erteilt bereitwilligst das Jerusalem-Pilger-Komitee in Wien, V/1, Magleinsdorferstrasse 19, wo auch die ausführlichen Programme gratis zu bekommen sind.

6.

Erfolg der Sammlung für St. Hermagor.

Über die im „Kirchl. Verordnungsblatte“ Nr. X. Abt. 98 angeordnete Sammlung für die am 8. August 1904 durch eine Feuersbrunst verunglückten Bewohner des Marktes St. Hermagor in Kärnten sind bis Dezember v. J. aus 17 Dekanaten der Lavanter Diözese, nebst einer Sammlung in der F. B. Konsistorialkanzlei, zusammen 900 K eingegangen.

Dieser gesammelte Betrag wurde am 14. Dezember 1904 Nr. 3438 an das hohe k. k. Statthalterei-Präsidium in Graz zur Weiterbeförderung an die k. k. Landesregierung in Kärnten abgeführt.

Bereits am 20. Dezember 1904 ist dem F. B. Lavanter

Ordinariate nachstehendes Dankschreiben Seiner Exzellenz des Herrn Statthalters in Steiermark zugekommen:

„Graz am 18. Dezember 1904 J. 3492/Präs.

In Erwiderung des geschätzten Schreibens vom 14. Dezember 1904 J. 3438 beehre ich mich, den Empfang des zugunsten der Bewohner von St. Hermagor anher überwiesenen Sammelbetrages von neunhundert Kronen mit dem verbindlichsten Danke zu bestätigen.“

Von diesem ehrenvollen Ergebnisse werden die hoch- und wohllehrwürdigen F. B. Pfarrämter behufs Verständigung der hochherzigen Spender in Kenntnis gesetzt.

7.

Pastoralkonferenz-Fragen für das Jahr 1905.

1. Warum ist die katholische Liturgie von größter Bedeutung für das Predigtamt? Wie kann die Liturgie in natürlicher Weise zur praktischen Wahl des Predigtstoffes führen? Welche Gesichtspunkte hat der Prediger zu beachten, wenn er der Liturgie bei der Wahl des Predigtthemas folgen will?

2. Aufgabe und Wichtigkeit der Kirchenkatechese, besonders mit Rücksicht auf die gegenwärtigen Zeitverhältnisse; Art und Weise, die Kirchenkatechese zu halten, damit ihr Zweck möglichst vollkommen erfüllt werde.

8.

Theologische Fragen für das Jahr 1905.

1. Sacramenti extremae unctionis effectus exponantur et singuli positive probentur, ac speciatim axioma explanetur, „aliquem per hoc sacramentum salvari, qui alioquin damnaretur“.

2. Exponatur praeceptum ecclesiasticum ieiunii naturalis, eiusdem indoles et obligatio. Quandonam violatur

et an dentur exceptiones circa hoc praeceptum.

3. V eni uri pouka se razloži učencem srednje vrste resnica, „da je milost božja k zveličanju potrebna.“ (Katek. vpr. 508 - 521.) Kateheza se naj docela razvije in z vzgledi pojasni.

9

Pfarrkonkursprüfungen

finden im Jahre 1905 am 2., 3. und 4. Mai und am 29., 30. und 31. August in der Fürstbischöflichen Residenz zu Marburg statt. Die Gesuche um Zulassung zur Pfarrkonkursprüfung sind wenigstens 14 Tage vor der Prüfung durch das

betreffende F. B. Dekanatamt beim F. B. Ordinariate einzubringen. (Actiones et constitutiones Synodi dioecesanæ anno 1900 peractæ. Marburgi, 1901. Pag. 563 sq. lit. a.)

10.

Die heiligen Öle

sind, wie gewöhnlich, am Gründonnerstage in der F. B. Ordinariatskanzlei abzuholen. Die Ölgefäße sind vorher sorgfältig zu reinigen.

11.

Diöcesan-Nachrichten.

Investiert wurden: Herr Adam Grašovnik, Pfarrer in Maria Bliste, auf die Hauptpfarre St. Georgen in Rötisch und Herr Matthias Vaupotič, Pfarrer in Stomern, auf die Pfarre St. Johannes Bapt. in Hörberg.

Bestellt wurden: Herr Adam Grašovnik, Hauptpfarrer in Rötisch, als Dechant des Dekanates Draufeld; Titl. Herr Matthias Karba, Geistl. Rat und Pfarrer in Retschach, als Mitprovisor der Pfarre St. Lambert in Stomern; Herr Johann Lorbek als Provisor in Maria Bliste und Herr Matthäus Meznarič als Provisor in Witschein.

Wiederangestellt wurden als Kaplan die Herren Provvisoren: Johann Vogrinec in Rötisch und Alois Gričnik in Hörberg.

Überseht wurden die Herren Kaplanen: Anton Kovačič von Prihova nach St. Agiden bei Turiaß und Martin Lenart von St. Agiden bei Turiaß nach Zellniz.

Zurückgekehrt in das Benediktinerstift Admont als Patronatskommissär ist P. Rudolf Vagaja, Pfarrvikar in Witschein.

Gestorben ist Herr Matthias Košar, Jubelpriester, penj. Pfarrer von Pernitzen, zu Radomlje in der Laibacher Diözese am 16. Dezember 1904 im 82. Lebensjahre.

Unbesetzt sind geblieben die Kaplansposten in Prihova und Witschein.

F. B. Lavanter Ordinariat zu Marburg,

am 2. Jänner 1905.

† Michael,
Fürstbischof.